

Predicting High-Risk Behaviors of Adolescents Based on the Family Function and Religious Orientation Emphasizing on the Police Role

Ayatollah Fathi

*Assistant professor of the Institute of Law Enforcement Sciences and Social Studies of NAJA, Amin Police University, Tehran, Iran.
a.fathi64@gmail.com
(Corresponding Author).

Ali-Akbar Malekirad

Associate professor of neurology sciences, PNU University, Arak, Iran.
malekirad1973@gmail.com

Mohammad Abasi

MA in General Psychology, Islamic Azad University, Ahar Branch, Ahar, Iran.
Hadid2122@gmail.com

Received: 2021/03/16

Accepted: 2021/05/15

DOI:

10.22034/hpsj.2021.95981

ABSTRACT

The aim of this study was to predict high-risk behaviors of adolescents based on the family function and religious orientation. This research is applied in terms of purpose and descriptive and correlative in terms of nature and method. The statistical population studied in this research consisted of 14348 high school students in Hamedan city. 384 people were selected as a sample through Krejcie and Morgan table and cluster random sampling method. Thereafter, the high-risk behaviors questionnaire of Mohammadzadeh and Ahmatabadi (2008), Family Function Assessment (FAD), and the religious orientation questionnaire of Allport (1967) were used in order to collect the required data. The data were analyzed using Pearson's correlation test, analysis of variance, and multiple regressions in Spss20 software. Findings indicated that there was an indirect relationship between the components of family functions such as relationship, emotional integration, role performance, problem solving, emotional accompaniment, behavior control, and overall performance and high-risk behaviors of students at a significant level less than 0.05. In addition, there was an indirect relationship between the internal and external religious orientation and high-risk behaviors at a significant level less than 0.05. Therefore, the problem studied is better to be considered by the officials due to the necessary training for families to identify high-risk behaviors of children and guide them and also the role of counseling centers of NAJA in social security increase and as a result the social investment of the police in order to prevent the emergence and spread of these behaviors.

Keywords: high-risk behaviors, family function, religious orientation, police, adolescents.

► **Citation (Vancouver):** Fathi A, Malekirad A, Abasi M. Predicting High-Risk Behaviors of Adolescents Based on the Family Function and Religious Orientation Emphasizing on the Police Role. *Quarterly J Police Cultural Studies*. Spring 2021; 8(1): 13-23.

► **Citation (APA):** Fathi, A., Malekirad, A., Abasi, M. (Spring 2021). Predicting High-Risk Behaviors of Adolescents Based on the Family Function and Religious Orientation Emphasizing on the Police Role. *Quarterly Journal of Police Cultural Studies*, 8(1), 13-23.

پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نوجوانان براساس عملکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی با تأکید بر نقش پلیس

چکیده

هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نوجوانان براساس عملکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی بود. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر همدان، به تعداد ۱۴۳۴۸ نفر تشکیل دادند. از طریق جدول کرجسی و مورگان، ۳۸۴ نفر به‌عنوان نمونه و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. در ادامه، جهت جمع‌آوری داده‌های موردنیاز از پرسشنامه‌های رفتارهای پرخطر زاده‌محمدی و احمدآبادی (۱۳۸۷)، سنجش عملکرد خانواده (FAD) و پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت (۱۹۶۷) استفاده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس و رگرسیون چندگانه در نرم‌افزار Spss20 انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد، بین مؤلفه‌های عملکرد خانواده از جمله ارتباط، آمیختگی عاطفی، ایفای نقش، حل مشکل، همراهی عاطفی، کنترل رفتار و عملکرد کلی با رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان در سطح معنی‌داری، کوچک‌تر از ۰/۰۵، رابطه غیر مستقیم وجود داشت. علاوه بر این، بین جهت‌گیری مذهبی درونی و برونی با رفتارهای پرخطر نیز در سطح معنی‌داری، کوچک‌تر از ۰/۰۵، رابطه غیر مستقیم وجود داشت. بنابراین، با ارائه آموزش‌های ضروری برای خانواده‌ها، جهت شناسایی رفتارهای پرخطر فرزندان و راهنمایی آن‌ها و همچنین با توجه به نقش مراکز مشاوره ناجا در افزایش امنیت اجتماعی و در نتیجه، سرمایه اجتماعی پلیس جهت پیشگیری از بروز و شیوع این رفتارها، موضوع مورد مطالعه بهتر است، مورد توجه مسئولین امر قرار بگیرد.

کلیدواژه‌ها: رفتارهای پرخطر، عملکرد خانواده، جهت‌گیری مذهبی، پلیس، نوجوانان.

آیت‌اله فتحی

* استادیار پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا، دانشگاه علوم انتظامی، تهران، ایران.
a.fathi64@gmail.com
(نویسنده مسئول).

علی‌اکبر ملکی‌راد

دانشیار علوم عصب‌شناختی، دانشگاه پیام نور، اراک، ایران.
malekirad1973@gmail.com

محمد عباسی

کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اهر، ایران.
Hadid2122@gmail.com

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۱۳-۲۳.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۲۵

شناسه دیجیتال (DOI):

10.22034/hpsj.2021.95981

◀ **استناد (ونکوور):** فتحی، آ، ملکی‌راد، ع، عباسی، م. پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نوجوانان براساس عملکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی با تأکید بر نقش پلیس. *فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس*. بهار ۱۴۰۰، ۱۳(۱): ۱۳-۲۳.

◀ **استناد (APA):** فتحی، آ، ملکی‌راد، ع، عباسی، م. (بهار ۱۴۰۰). پیش‌بینی رفتارهای پرخطر نوجوانان براساس عملکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی با تأکید بر نقش پلیس. *فصلنامه مطالعات فرهنگی پلیس*، ۱۳(۱)، ۱۳-۲۳.

مقدمه

در همین زمینه، استینبرگ و اسکات^۴ (۲۰۰۳) معتقدند، طبق رویکرد تکانشگری و تنظیم هیجان^۵، افراد فاقد مهارت‌های تنظیم هیجانی-معنوی، به‌ویژه در شرایط ناکامی و برانگیزاننده خشم، به‌طور عجولانه‌ای در رفتارهای پرخطر^۶ درگیر می‌شوند؛ در نتیجه، امنیت را در جامعه خدشه‌دار می‌کنند (عطادخت و همکاران، ۱۳۹۲:۵۲). زیرا، رفتارهای پرخطر به رفتارهایی اطلاق می‌شوند که سلامت و بهزیستی^۷ انتظامی جامعه را در معرض خطر و تحت‌الشعاع قرار می‌دهند (مظفری و حجازی، ۱۳۹۸). برای نمونه، در آمریکا رفتارهای پرخطری که پلیس آمریکا را درگیر نموده، مسئله اصلی بهداشت و نظم عمومی است. در استرالیا، شواهدی از افزایش مشکلات بهداشت روانی در بین نوجوانان هم‌گام با افزایش سوء مصرف الکل و دارو، خودکشی و مبادرت به خودکشی وجود دارد. در همین راستا، گرگ و گراور^۸ (۲۰۱۷)، خطرپذیری را به رفتارهایی اطلاق می‌کنند که احتمال نتایج منفی و مخرب جسمی، روان‌شناختی و اجتماعی را برای فرد افزایش دهند. در ایران نیز رفتارهای پرخطر شناخته‌شده در بین جوانان عبارتند از: خشونت، خودکشی، بی‌ملاحظگی در رانندگی، مصرف دخانیات، الکل و مواد، رفتارهای پرخطر جنسی که احتمال ابتلا به ایدز یا بیماری‌های مقاربتی را به‌دنبال دارد، رفتارهای تغذیه‌ای ناسالم و عدم انجام فعالیت‌های بدنی و ورزشی که به‌دلیل وجود عصر زیست مجازی، توسعه نیز پیدا کرده است (نیازی و همکاران، ۱۳۹۶:۳۸).

صاحب‌نظران مربوط، رفتارهای پرخطر جوانان را به دو گروه تقسیم کرده‌اند: گروه اول، شامل رفتارهایی می‌شوند که بروز آن‌ها سلامت خود فرد را به خطر می‌اندازد و گروه دوم، رفتارهایی هستند که سلامت و امنیت دیگر افراد جامعه را تهدید می‌کنند. ازجمله رفتارهای پرخطری که برای دیگران تهدیدکننده هستند، می‌توان به رفتارهای ضداجتماعی، مانند، دزدی، پرخاشگری، رانندگی پرخطر، فرار از خانه و رفتارهای جنسی اشاره کرد. برای نمونه، در پژوهش رشید (۱۳۹۴)، شایع‌ترین رفتارهای پرخطر تهدیدکننده دیگران به ترتیب، کشیدن قلیان و سیگار،

دوره نوجوانی با تغییرات جسمانی، روان‌شناختی و اجتماعی گسترده همراه است. به‌دلیل خودمحوری و عدم درک صحیح نوجوانان از رفتارهای خود، نوجوانی مرحله مهمی برای شروع رفتارهای پرخطر محسوب می‌شود. بنابراین، نوجوانی دوره تغییرات بزرگ، تغییرات سریع احساسی، فیزیکی و اجتماعی، دوره اکتشاف، اتکای به نفس، کنترل بر خود، توانایی تصمیم‌گیری مستقلانه و از همه مهم‌تر، دوره انتخاب است (اکستریمرا و همکاران^۱، ۲۰۱۷: ۱۰۷۱). در این دوره است که نوجوان، مسؤلیت‌های جدید را می‌پذیرد و مهارت‌های اجتماعی را برای بر عهده‌گرفتن آن نقش‌ها فرامی‌گیرد. در نتیجه، اگر الگویی دقیق، روشن و همه‌جانبه در زمینه رفتار مناسب برای او تعریف و مشخص نشود، به آزمایش نقش‌ها دست می‌زند و در برخی موارد، به نادیده‌گرفتن قواعد و قوانین انتظامی می‌پردازد؛ در نهایت، به انجام رفتارهای پرخطر ختم می‌شود (شکری و همکاران، ۱۳۹۴:۷۴). یکی از مشکلاتی که نوجوانان را تهدید می‌کند، گرایش به همین رفتارهای پرخطر است (جان‌پابلو و استفان^۲، ۲۰۰۴).

رفتارهای پرخطر به‌صورت رفتاری تعریف شده است که احتمال پیامدهای منفی، ناخوشایند و مخرب جسمی، روان‌شناختی، امنیتی و اجتماعی را افزایش می‌دهد. به اعتقاد بویر^۳ (۲۰۰۶)، مهم‌ترین رفتارهای پرخطر عبارتند از: مصرف الکل و تنباکو، رابطه جنسی ناامن، رانندگی خطرناک و خشونت میان‌فردی. از آنجایی که میزان خطرپذیری نوجوانان و جوانان نسبت به دیگر دوره‌های سنی بالاتر است، گرایش بیشتری به این نوع رفتارها در آن‌ها مشاهده می‌شود. ازجمله رفتارهای پرمخاطره که برای دیگران تهدیدکننده است، می‌توان به رفتارهای ضد اجتماعی، مانند دزدی، پرخاشگری، گریز از مدرسه، فرار از خانه و رفتارهای جنسی و ازجمله رفتارهای پرمخاطره که برای خود فرد خطرناک است، می‌توان به مصرف الکل، سیگار و روابط جنسی ناامن اشاره کرد. پیامد بخش اعظمی از این رفتارها به حوزه کاری پلیس برمی‌گردد (شاملو، ۱۳۹۶).

5. Impulsive approach and emotion regulation
6. Risky Behaviors
7. Health and Wellbeing
8. Gregg and Grover

1. Extremera and et al.
2. Juan-Pablo and Stefan
3. Boyer
4. Steinberg and Scott

(۱۳۹۵)، فرهنگدثابت (۱۳۹۴) و اولونز^۱ (۲۰۱۱) نیز تبیین نموده‌اند که عملکرد خانواده نقش مؤثری بر کاهش تعارضات و انحرافات اعضای خانواده و در نتیجه، کاهش پرونده‌های تشکیل یافته‌ی خشونت در سازمان پلیس دارد.

از سوی دیگر، وجود باورهای مذهبی تأثیر به‌سزایی بر استحکام خانواده و جامعه دارد. ایمان به خدا موجب می‌شود، نگرش فرد به کل هستی هدف‌دار و دارای معنی باشد. اما، عدم ایمان به خدا باعث می‌شود، فرد انسجام و آرامش نداشته باشد و همین امر موجب ضعف و منشأ آسیب‌ها و رفتارهای متعدد انحرافی در زندگی می‌شود. زیرا، جهت‌گیری مذهبی در فرآیند مقابله با انحرافات انتظامی-اجتماعی اهمیت بسیاری دارد. به همین دلیل انتظار می‌رود، در فرهنگ‌هایی که مذهب به‌عنوان یک شیوه زندگی تفسیر می‌شود، باورهای مذهبی در تمامی ابعاد زندگی، از جمله گرایش به رفتارهای ضد نظم، نفوذ کرده باشد. به اعتقاد صاحب‌نظران، مذهب با تأثیر بر سبک زندگی و چگونگی حل تعارض‌های ارزشی به دو سؤال اساسی انسان درباره هدف زندگی و معنای فعالیت‌ها و استعداد‌های او پاسخ می‌دهد و به وحدت‌یافتگی سازمان روان‌شناختی، معنوی، خودنظم‌دهی و کاهش رفتارهای تنش‌زای انسان کمک می‌کند (دلجو، ۱۳۹۱). به همین صورت، یافته‌های سراج‌زاده (۱۳۹۲) و میلر و همکاران^۲ (۲۰۱۹) نشان دادند، نوجوانانی که دین‌دار نیستند، در مقایسه با نوجوانانی که دین نقش مهمی در زندگی آن‌ها دارد، سوء مصرف مواد بیشتری دارند و میزان درگیری بالایی با پلیس داشته‌اند. بنابراین، میزان و نوع جهت‌گیری مذهبی در افراد می‌تواند پیش‌بینی‌کننده رفتارهای خطرآفرین آن‌ها باشد. بنابراین، با توجه به اهمیت بررسی و تجزیه و تحلیل رفتارهای پرخطر در بین افراد و به‌ویژه جوانان، پژوهش حاضر به‌دنبال پاسخ‌دادن به این سؤال است، «آیا رفتارهای پرخطر نوجوانان براساس عملکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی آن‌ها قابل پیش‌بینی است؟».

تجربه کتک‌کاری، تجربه رابطه جنسی با میل خود و مصرف الکل گزارش شده است. میزان این رفتارها در دوره نوجوانی و جوانی به مراتب بیشتر از سایر دوره‌های زندگی است.

چنین رفتارهای نامناسبی، عوامل تهدیدکننده امنیت و انتظام اجتماعی در طول زندگی هستند (بهداری خسروشاهی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶۷). زیرا، چنین دوره‌ای از زندگی، یکی از دوره‌های حساس است و نوجوانان در این دوره به‌دلیل شرایط خاص آن و بالابودن سطح هیجانات، بیشتر در معرض رفتارهای پرخطر هستند. بنابراین، این دوره می‌تواند تهدیدی جدی بر سلامت اجتماعی و امنیتی افراد در طول زندگی ایجاد کند (مهرابی و همکاران، ۱۳۹۵: ۵).

این نوع شواهد پژوهشی فراوان، گویای آنند که عوامل زیادی سلامت اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند؛ یکی از این عوامل، عملکرد خانواده است. خانواده، اولین پایه‌گذار شخصیت، ارزش‌ها و معیارهای فکری است و نقش مهمی در تعیین سرنوشت، سبک و خط مشی زندگی آینده فرد دارد؛ اخلاق، صحت و سلامت روانی فرد، تا حد بسیاری در گرو خانواده است. ازطرفی، خانواده در کنار رفع نیازهای جسمانی و روانی و انتقال ارزش‌های اجتماعی، در مسئولیت آموزشی و تربیتی فرزندان، نقش بسیار مؤثری را ایفا می‌کند. فرد در بستر خانواده، خواسته‌های جامعه را می‌آموزد و این شناخت، او را به گزینش رفتارهای معین رهنمون می‌سازد. روابط و عملکرد مناسب خانواده برای سلامتی فرد، خانواده و جامعه بسیار ضروری است. آنچه درون خانواده اتفاق می‌افتد و چگونگی عملکرد آن، می‌تواند یک عامل کلیدی در ایجاد انعطاف‌پذیری و کاهش خطرات فعلی و آینده مرتبط با رویدادهای ناگوار و شرایط نامناسب در مورد رفتارهای مخرب اعضای آن باشد (کهرازی و ریگی‌کوته، ۱۳۹۵).

عملکرد خانواده، تلاش مشترک برای برقراری و حفظ تعادل در خانواده است و به توانایی در هماهنگی با تغییرات، حل تضادها و تعارضات، همبستگی بین اعضا و موفقیت در اعمال الگوهای انضباطی، رعایت حد و مرز بین افراد، اجرای مقررات و اصول حاکم بر جامعه با نوع رفتارهای خانواده مربوط می‌شود. در همین زمینه، پژوهش رضایی و صاحب‌دل

1. Olweus
2. Miller and et al.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- مؤلفه‌های عملکرد خانواده، توانایی پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان را دارد.
- ۲- مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی، توانایی پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر در بین نوجوانان را دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر، از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر را تمام دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر همدان به تعداد ۱۴۳۴۸ نفر در سال تحصیلی ۹۸-۹۹ تشکیل دادند. از بین آن‌ها تعداد ۳۸۴ نفر، براساس جدول «کرجسی و مورگان»^۱ و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به این صورت که در مرحله اول، از هر منطقه شهر، یک مدرسه و در مرحله بعدی، از هر مدرسه دو کلاس، برای محقق شدن نمونه آماری به صورت تصادفی انتخاب گردیدند. به منظور رعایت ملاحظات اخلاقی، در ابتدای پژوهش، با توضیح صادقانه اهداف طرح، رضایت آگاهانه افراد برای شرکت در این پژوهش جلب شد و با برقراری ارتباط مؤثر با آزمودنی‌ها، آن‌ها از لحاظ مشکلات احتمالی، مانند اضطراب ناشی از پاسخ‌دادن و ... مورد حمایت قرار گرفتند. به علاوه، رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات از جانب پژوهشگران کاملاً حفظ شده است. به منظور جمع‌آوری داده‌ها، ابزارهای زیر مورد استفاده قرار گرفته‌اند:

- پرسشنامه رفتارهای پرخطر (IARS): پرسشنامه رفتارهای پرخطر نوجوانان ایرانی را زاده‌محمدی و احمدآبادی (۱۳۸۷) طراحی کرده‌اند که شامل ۳۸ گویه برای سنجش آسیب‌پذیری نوجوانان در مقابل هفت دسته رفتار پرخطر می‌شود؛ این هفت دسته رفتار عبارتند از: گرایش به رانندگی خطرناک (۶ گویه)، گرایش به خشونت (۵ گویه)، گرایش به سیگارکشیدن (۵ گویه)، گرایش به مصرف مواد مخدر (۸ گویه)، گرایش به مصرف الکل (۶ گویه)، دوستی با جنس

مخالف (۴ گویه) و گرایش به خطرپذیری جنسی (۴ گویه). این پرسشنامه در یک مقیاس پنج گزینه‌ای، از کاملاً موافق (۵) تا کاملاً مخالف (۱) طراحی شده است. در پژوهش زاده‌محمدی و احمدآبادی، روایی محتوایی و افتراقی پرسشنامه تأیید و پایایی نیز با میزان ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ گزارش شد. در این پژوهش، میزان پایایی با ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۹ به دست آمد.

- پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی: پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت، شامل ۲۱ جمله است که به آزمودنی ارائه می‌شود و بعد از اطمینان‌بخشیدن به وی در مورد حفظ امانت‌داری پاسخ‌های ارائه‌شده از طرف آزمودنی، از او خواسته می‌شود با کمال صداقت، احساس و نگرش خود به هر یک از عبارات را با انتخاب یکی از گزینه‌ها مشخص نماید. این پرسشنامه، براساس مقیاس ۴ درجه-ای لیکرت از ۱ تا ۴ نمره‌گذاری می‌شود و نقطه برش ندارد. هرچه آزمودنی‌ها در مقیاس‌های مورد بررسی، نمرات بیشتری به دست آورند، بیشتر دارای آن صفت هستند. آزمون، محدودیت زمانی ندارد و به صورت گروهی اجرا می‌شود. همچنین، پرسشنامه محدودیت سنی ندارد و از ۱۶ سالگی به بالا قابلیت اجرا دارد. این آزمون، در سال ۱۳۷۷ در ایران ترجمه و هنجاریابی شد و اعتبار و روایی آن توسط جان‌بزرگی (۱۳۷۷) به دست آمده است. همسانی درونی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۱ و پایایی بازآزمایی آن ۰/۷۴ است. در این مقیاس، گزینه‌های عبارات ۱ تا ۱۲، جهت‌گیری مذهبی برونی و عبارات ۱۳ تا ۲۱، جهت‌گیری مذهبی درونی را می‌سنجند. آلپورت و راس در سال ۱۹۶۷، این مقیاس را به منظور سنجش جهت‌گیری‌های مذهبی درونی و برونی تهیه کردند. در مطالعات اولیه‌ای که صورت گرفت، مشاهده شد، همبستگی جهت‌گیری برونی و درونی ۰/۲۱ است.

- پرسشنامه سنجش عملکرد خانواده (FAD): ابزار مورد استفاده در این پرسشنامه، آزمون «سنجش خانواده» است که توسط اپشتاین و همکاران (۱۹۸۳) تهیه شد و هدف آن سنجیدن عملکرد خانواده براساس الگوی مک‌مستر است.

امان‌الهی و همکاران (۱۳۸۹)، برای روایی مقیاس ارزیابی عملکرد خانواده از یک سؤال کلی در طیف لیکرت ۷ درجه‌ای بهره بردند. همبستگی بین نمره کل آزمون و سؤال کلی ۰/۳۳ و سطح معنی‌داری آن ۰/۰۰۲ به دست آمد. بعد از تکمیل پرسشنامه‌ها، در راستای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی مناسب استفاده شد. در بخش آمار توصیفی، از محاسبه فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد و در بخش آمار استنباطی برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌های پژوهش، از روش آماری تحلیل واریانس و رگرسیون چندگانه با بهره‌گیری از نرم‌افزار آماری SPSS25 بهره برده شد.

یافته‌ها

به منظور اطلاع از متوسط مقدار ابعاد متغیرهای پژوهش، شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف معیار) مربوط به متغیر در جدول (۱) آورده شده است:

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	زیرمؤلفه‌ها	تعداد	کمترین نمره	بیشترین نمره	میانگین	انحراف استاندارد
	ارتباط	۳۸۴	۱۲	۲۵	۱۷/۹۰	۲/۵۷
	آمیختگی عاطفی	۳۸۴	۱۳	۳۱	۲۱/۳۱	۳/۲۰
	ایفای نقش	۳۸۴	۱۶	۳۲	۲۴/۱۹	۳/۳۸
عملکرد خانواده	حل مشکل	۳۸۴	۱۰	۲۴	۱۶/۲۲	۳/۰۱
	همراهی عاطفی	۳۸۴	۱۰	۲۵	۱۷/۵۱	۳/۰۶
	کنترل رفتار	۳۸۴	۱۸	۳۶	۲۷/۵۰	۳/۴۵
	عملکرد کلی	۳۸۴	۲۷	۴۹	۳۸/۶۲	۳/۹۲
جهت‌گیری مذهبی	برون‌مذهبی	۳۸۴	۲۱	۳۷	۲۹/۰۳	۳/۳۷۰
	درون‌مذهبی	۳۸۴	۱۳	۲۹	۲۱/۲۱	۳/۱۹۸
رفتارهای پرخطر		۳۸۴	۷۱	۱۹۱	۱۱۴/۸۶	۲۰/۶۰

کوچک‌تر از میانگین متوسط بود و نشان داد که جهت‌گیری مذهبی دانش‌آموزان کمی پایین‌تر از حد متوسط بود. در رفتارهای پرخطر نیز میانگین به دست آمده کوچک‌تر از میانگین متوسط بوده است و نشان می‌دهد که رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان در حد پایین‌تر از متوسط بوده است.

این الگو خصوصیات ساختاری، شغلی و تعاملی خانواده را معین می‌سازد و هفت بعد از عملکرد خانواده را مشخص می‌کند. این ابعاد عبارتند از: حل مشکل، ارتباط، نقش‌ها، همراهی عاطفی، آمیزش عاطفی، کنترل رفتار و عملکرد کلی خانواده. آزمون سنجش خانواده متناسب با این هفت بعد، از هفت خرده‌مقیاس به منظور سنجیدن آن‌ها بهره برده شده است (ثنایی، ۱۳۷۹). مقیاس پاسخ‌دهی به این پرسشنامه براساس لیکرت ۵ قسمتی، از کاملاً موافق (نمره ۱) تا کاملاً مخالف (نمره ۵) و دامنه نمره ۱ تا ۵ برای هر گویه و ۵۳ تا ۲۶۵ برای کل ابزار است. ابزار سنجش خانواده، دارای روایی هم‌زمان و پیش‌بینی است. به علاوه، این ابزار با قدرت متمایزسازی اعضای خانواده‌ها، در هر هفت خرده‌مقیاس خود دارای روایی خوبی برای گروه‌های شناخته‌شده است (ثنایی، ۱۳۷۹). امان‌الهی و همکاران (۱۳۸۹)، برای بررسی ضریب پایایی مقیاس فوق، از روش تنصیف و آلفای کرونباخ استفاده کردند. آن‌ها ضریب تنصیف این پرسشنامه را ۰/۷۱ و آلفای کرونباخ را ۰/۸۰ به دست آوردند.

در جدول (۲)، میانگین و انحراف استاندارد عملکرد خانواده در تمامی مؤلفه‌های گزارش شده قابل مشاهده است. میانگین‌های به دست آمده، اکثریت بزرگتر از میانگین متوسط بود یا از حد متوسط اختلاف کمی داشت. در مؤلفه‌های برون‌مذهبی و درون‌مذهبی میانگین به دست آمده

جدول ۲- آزمون کولموگراف-اسمیرنوف

آزمون کولموگراف-اسمیرنوف			
متغیرها	زیرمؤلفه‌ها	آماره	سطح معنی‌داری
عملکرد خانواده	ارتباط	۰/۳۲۲	۰/۰۶۳
	آمیختگی عاطفی	۰/۳۳۵	۰/۰۶۵
	ایفای نقش	۰/۲۵۴	۰/۰۵۸
	حل مشکل	۰/۲۴۱	۰/۰۵۶
	همراهی عاطفی	۰/۴۷۱	۰/۰۷۰
	کنترل رفتار	۰/۵۵۲	۰/۰۸۵
	عملکرد کلی	۰/۹۵۸	۰/۰۸۷
جهت‌گیری مذهبی	برون مذهبی	۰/۳۲۹	۰/۰۶۵
	درون مذهبی	۰/۴۶۵	۰/۰۷۱
رفتارهای پرخطر		۰/۲۱۲	۱/۰۵۹

به این ترتیب، مؤلفه‌های ارتباط (X_1)، آمیختگی عاطفی (X_2)، ایفای نقش (X_3)، حل مشکل (X_4)، همراهی عاطفی (X_5)، کنترل رفتار (X_6) و عملکرد کلی (X_7)، به‌عنوان متغیرهای مستقل و متغیر وابسته (Y)، رفتارهای پرخطر در نظر گرفته شد:

براساس جدول (۲)، آزمون کولموگراف-اسمیرنوف، در تمامی متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد، داده‌ها طبیعی هستند. به‌منظور بررسی این فرضیه که گرایش مؤلفه‌های عملکرد خانواده توانایی پیش‌بینی رفتارهای پرخطر را دارد، از رگرسیون چندگانه بهره برده شد.

جدول ۳- خلاصه نتایج مقدار واریانس تبیین‌شده و معناداری الگو

شاخص	R	R^2	تعدیل‌شده R^2	خطای استاندارد برآورد	F	سطح معنی‌داری
۱	۰/۴۲۶	۰/۱۸۱	۰/۱۶۴	۱۸/۸۳۷	۱۰/۷۴۵	۰/۰۰۰

با توجه به ضرایب و سطح معنی‌داری مندرج در جدول (۴) می‌توان اظهار داشت، مؤلفه‌های عملکرد خانواده از جمله ارتباط، آمیختگی عاطفی، ایفای نقش، حل مشکل، همراهی عاطفی، کنترل رفتار و عملکرد کلی بر رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان تأثیر غیر مستقیم دارد. به این معنا که با بهبود عملکرد خانواده‌ها، از رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان نیز کاسته می‌شود و برعکس، یعنی از بین ۷ متغیر ایفای نقش، بیشترین تأثیر را بر رفتارهای پرخطر دارد.

براساس جدول (۳)، نسبت F و سطح معناداری آن بیانگر اثر معنادار متغیرها در معادله رگرسیون است. در این مرحله، اثر رگرسیون $F=10/745$ به‌دست آمد که در سطح ۰/۰۰۰ با درجه آزادی (۷ و ۳۴۰) معنادار می‌باشد. R^2 محاسبه‌شده براساس این ۷ متغیر، ۰/۱۸۱ است؛ یعنی، این ۷ متغیر با هم ۱۸/۱٪ از واریانس متغیر رفتارهای پرخطر را تبیین می‌کنند. اکنون، معناداری ضرایب در جدول (۵) مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جدول ۴- ضرایب استاندارد و غیر استاندارد مؤلفه‌های عملکرد خانواده در رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان

الگو	ضرایب استاندارد نشده B	خطای استاندارد Beta	ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
ثابت	۲۵۰/۰۰۹	۱۶/۵۱۲		۱۵/۱۴۱	۰/۰۰۰
ارتباط	-۰/۹۲۵	۰/۴۰۱	-۰/۱۱۶	-۲/۳۰۸	۰/۰۲۲
آمیختگی عاطفی	-۰/۹۰۹	۰/۳۲۹	-۰/۱۴۱	-۲/۷۶۴	۰/۰۰۶
ایفای نقش	-۰/۹۰۱	۰/۳۰۸	-۰/۱۴۸	-۲/۹۲۶	۰/۰۰۴
حل مشکل	-۰/۹۱۰	۰/۳۵۹	-۰/۱۳۳	-۲/۵۳۲	۰/۰۱۲
همراهی عاطفی	-۰/۶۹۸	۰/۳۵۰	-۰/۱۰۴	-۱/۹۹۶	۰/۰۴۷
کنترل رفتار	-۰/۶۰۶	۰/۳۰۶	-۰/۱۰۱	-۱/۹۸۲	۰/۰۴۸
عملکرد کلی	-۰/۸۷۴	۰/۲۶۴	-۰/۱۶۷	-۳/۳۰۶	۰/۰۰۱

با توجه به ضرایب و سطح معنی‌داری مندرج در جدول (۶)، می‌توان اظهار داشت، مؤلفه جهت‌گیری درون‌مذهبی و جهت‌گیری بیرونی بر رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان تأثیر غیر مستقیم دارد. یعنی، با افزایش جهت‌گیری مذهبی درونی از رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان نیز کاسته می‌شود

به‌منظور بررسی این فرضیه که مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی توانایی پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر را دارد، از رگرسیون چندگانه بهره گرفته شد. به این ترتیب، مؤلفه‌های درون‌مذهبی (X_1) و برون‌مذهبی (X_2) به‌عنوان متغیرهای مستقل و متغیر وابسته (Y)، رفتارهای پرخطر در نظر گرفته شد.

جدول ۵- خلاصه نتایج مقدار واریانس تبیین‌شده و معناداری الگو

شاخص	R	R^2	تعدیل شده R^2	خطای استاندارد برآورد	F	سطح معنی‌داری
۱	۰/۲۲۹	۰/۰۵۲	۰/۰۴۷	۲۰/۱۱۹	۹/۵۰۳	۰/۰۰۰

براساس جدول (۵)، نسبت F و سطح معناداری آن بیانگر اثر معنادار متغیرها در معادله رگرسیون است. در این مرحله، اثر رگرسیون $F=9/503$ به‌دست آمد که در سطح $0/000$ با درجه آزادی (۳۴۵ و ۲) معنادار است و R^2 را بر کاهش رفتارهای پرخطر دارد.

محاسبه‌شده براساس این ۲ متغیر، $0/052$ است. یعنی، این ۲ متغیر با هم $5/2\%$ از واریانس متغیر رفتارهای پرخطر را تبیین می‌کنند. و برعکس. بنابراین، می‌توان عنوان نمود، از بین ۲ متغیر، متغیر جهت‌گیری درون‌مذهبی بیشترین تأثیر را بر کاهش رفتارهای پرخطر دارد.

جدول ۶- ضرایب استاندارد و غیر استاندارد مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان

الگو	ضرایب استاندارد نشده B	خطای استاندارد Beta	ضرایب استاندارد شده	t	سطح معناداری
ثابت	۱۱۵/۸۵۳	۱۱/۸۶۶		۹/۷۶۳	۰/۰۰۰
جهت‌گیری بیرونی	-۰/۸۲۵	۰/۳۲۱	-۰/۱۳۵	-۲/۵۷۵	۰/۰۱۰
درون‌مذهبی	-۱/۱۷۷	۰/۳۳۸	-۰/۱۸۳	-۳/۴۸۴	۰/۰۰۱

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی میزان پیش‌بینی رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان متوسطه دوم، براساس عملکرد خانواده و جهت‌گیری مذهبی در شهر همدان بود. نتایج پژوهش نشان داد، بین مؤلفه‌های عملکرد خانواده از جمله ارتباط، آمیختگی عاطفی، ایفای نقش، حل مشکل، همراهی عاطفی و کنترل رفتار با رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. یعنی، با افزایش هر یک از عملکردها، رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان کاسته می‌شود؛ یافته‌های به‌دست‌آمده با پژوهش‌های چن^۱ (۲۰۱۶) و یحیی‌زاده (۱۳۸۸) همسو بود. برای نمونه، چن (۲۰۱۶) معتقد است، درخصوص ارتباط مثبت عملکرد خانواده و مؤلفه‌های آن با متغیر قربانی‌شدن، باید اظهار داشت که با توجه به این‌که هرچه نمره دانش‌آموز در متغیر عملکرد خانواده بیشتر باشد، یعنی عملکرد خانواده نامناسب‌تر باشد، قربانی‌شدن در مدرسه بیشتر می‌شود. یافته‌های حاضر نشان می‌دهد، فرآیندهای خانواده بر اضطراب، افسردگی و فشار روانی نوجوانان اثر می‌گذارد و خانواده محیط مهمی است که با طیف وسیعی از رفتارهای اجتماعی و هیجان، با فرزندان ارتباط دارد. بر این اساس، در همین تعامل است که بهبودی فرد پرخطر نیز به واکنش‌ها، درگیری‌های خواسته یا ناخواسته، روابط خانوادگی و میزان تحمل اعضای خانواده بستگی دارد.

در تبیین فرضیه حاضر، می‌توان اظهار داشت، با بهبود عملکرد خانواده از رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان نیز کاسته می‌شود. در شکل‌گیری رفتار دانش‌آموزان، جنبه‌های عاطفی روابط والدین و دانش‌آموزان نقش مهمی ایفا می‌کنند. در خانواده‌هایی که والدین رفتارهای محبت‌آمیز دارند، معمولاً دانش‌آموزان نیز با رفتارهای اخلاقی مثبت و احترام به دیگران و انگیزه پیشرفت، رشد می‌یابند. تأثیر و نفوذ خانواده بر ابعاد مختلف رشد اجتماعی دانش‌آموزان بی‌شمار است. خویش‌پنداری و احساس ارزشمندی خود در حال شکل‌گیری فرزندان، به‌شدت از نگرش‌های اعضای خانواده به‌خصوص پدر و مادر نسبت به او تأثیر می‌پذیرد. همچنین، میزان پذیرش اجتماعی دانش‌آموزان از سوی همسالان و توانایی برقراری روابط صمیمانه با آن‌ها از محیط خانوادگی او نشئت می‌گیرد. اگر والدین صادقانه به فرزندان محبت و به‌ویژه اعتماد کنند، او نیز دوست‌داشتن

دیگران و مورد علاقه دیگران بودن را یاد می‌گیرد. فرزندان که توانایی‌های ضروری برای کارکردهای بین فردی مؤثر را فرانگرفته‌اند، پرخاشگر، تندخو، منزوی و ناسازگارند، مورد تنفر دیگران قرار می‌گیرند و توان همکاری مؤثر با دیگران را ندارند. این افراد به‌شدت در معرض خطرات جسمی، روحی، اخراج از مدرسه و غیره هستند. روش‌های انضباطی والدین با سوء مصرف مواد در فرزندان ارتباط دارد. والدین نوجوانان معتاد، بیشتر از سبک والدین استبدادی و طردکنندگی استفاده می‌کنند. کاهش تنبیه در خانواده، به‌کارگیری مهارت‌های والدینی و بهبود ارتباطات خانوادگی احتمال ابتلاء به اعتیاد را کاهش می‌دهد. نقش پدر در خانواده‌های دارای فرزندان معتاد، از نظر روانی و عاطفی بسیار کم‌رنگ است. کنترل خانوادگی ضعیف، روابط سست عاطفی خانواده، پررنگ‌بودن نقش مادر در خانواده، عملکرد ضعیف پدر در خانواده و معتادبودن والدین به الکل و کوکائین با ابتلاء به اعتیاد فرزندان رابطه دارد و در نتیجه دچار شدن فرزندان به رفتارهای پرخطر نیز افزایش می‌یابد. همین امر در پرونده‌های تشکیل یافته جرائم نوجوانان در کلانتری و پاسگاه‌ها مشهود است.

در ادامه نتایج نشان داد، بین مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی با رفتارهای پرخطر نوجوانان رابطه معکوس و معناداری وجود داشت. یعنی، با افزایش جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی، از رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان کاسته می‌شود و برعکس. نتایج احصائی با یافته‌های پژوهشگرانی از جمله میلر و همکاران (۲۰۱۹)، پوراحمد (۱۳۹۵) و سراج‌زاده (۱۳۹۳) همسو است.

برای نمونه، میلر و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند، نوجوانانی که دین‌دار نیستند در مقایسه با نوجوانانی که دین نقش مهمی در زندگی آن‌ها دارد، سوء مصرف مواد بیشتری را دارند. در تبیین فرضیه حاضر، می‌توان چنین اظهار داشت، هرچه دانش‌آموزان در جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی نمره بالاتری کسب کنند، رفتارهای پرخطر در آن‌ها کم‌تر مشاهده می‌شود. مذهبی‌بودن، شامل ثبات نیرومند بین رفتار و ارزش‌های مذهبی است، اما دربرگیرنده یک مقاومت شدیدتر برای تغییر رفتارها و ارزش‌های موجود نیز می‌باشد. بر این اساس،

وسیع‌تری از جامعه با ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی تحت پوشش قرار گیرند.

منابع

۱. امان‌الهی، عباس؛ عطاری، یوسف‌علی و خجسته‌مهر، رضا. (۱۳۸۹). بررسی رابطه عملکرد خانواده و جو روانی اجتماعی کلاس با ناسازگاری دانش‌آموزان پسر پایه اول دبیرستان شهراواز. *فصلنامه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۱۱(۳)، ۶۱-۸۲.
۲. بهادری خسروشاهی، جعفر؛ حبیبی کلیبر، رامین و فرید، ابوالفضل. (۱۳۹۶). اثربخشی برنامه آموزش مروج سلامت بر استرس تحصیلی، مهارت‌های زندگی و رفتارهای پرخطر در دانش‌آموزان. *راهبردهای آموزش در علوم پزشکی*، ۱۰(۱)، ۶۴-۷۳.
۳. ثنایی، باقر. (۱۳۷۹). *مقایسه‌های سنجش خانواده و ازدواج*. مؤسسه انتشارات بعثت، تهران.
۴. دلجو، زهرا. (۱۳۹۱). رابطه سطح تحول روانی-معنوی و احساس تنهایی با اضطراب وجودی در دانشجویان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اهر.
۵. رشید، خسرو. (۱۳۹۴). رفتارهای پرخطر در بین دانش‌آموزان نوجوان دختر و پسر شهر تهران. *نشریه رفاه اجتماعی*، ۱۵(۵۷)، ۳۱-۵۶.
۶. رضایی، بهروز و صاحب‌دل، حسن. (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش مهارت‌های هوش معنوی بر کاهش رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه دوم، پنجمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روان‌شناسی، *مطالعات اجتماعی و فرهنگی*.
۷. زاده‌محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهرا و حیدری، محمد. (۱۳۹۱). ساخت و هنجاریابی مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی. *مجله روان‌پزشکی*، ۳(۱۷)، ۲۱۸-۲۲۵.
۸. شاملو، سعید. (۱۳۹۶). *روانشناسی بالینی*. انتشارات رشد، تهران.

جهت‌گیری مذهبی فرآیند مقابله‌ای را به‌صورت‌های مختلف وارد عمل می‌کنند و موجب ارزیابی حوادث و رخدادها و رفتارهای مقابله‌ای و پیامدهای خاص می‌شوند. به این معنا که افراد با جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی اجتماعی و با بهره‌گیری از نوعی روش مثبت، مانند ارزیابی مجدد خیرخواهانه، جستجوی ارتباط مذهبی و جستجوی حمایت معنوی از دیگران، کم‌تر دچار حالت پریشانی یا آشفتگی روانی می‌شوند. بنابراین، تمایل کمتری به مصرف مواد و رفتارهای پرخطر پیدا می‌کنند. درمقابل، افراد دارای جهت‌گیری مذهبی شخصی با بهره‌گیری از روش‌های مذهبی منفی، یعنی ارزیابی مجدد تنبیه‌شدن از طرف خداوند، بروز ناخشنودی و نارضایتی مذهبی و شک و تردید در قدرت خداوند و ارزیابی شیطانی، فشار روانی بالاتری را تجربه می‌کنند. بنابراین، تمایل بیشتری به کاهش استرس از طریق گرایش به مواد پیدا می‌کنند. در نتیجه، در یک تبیین کلی می‌توان اظهار کرد، خانواده‌ها با عملکرد بهتر خود می‌توانند مهر و محبت را در دل فرزندان تقویت کنند تا آن‌ها از نظر احساس و عاطفه به رفتارهای پرخطر، نظیر مواد مخدر و غیره روی نیاورند. علاوه بر این، تقویت جهت‌گیری مذهبی در کنار عملکرد بهتر خانواده‌ها می‌تواند امید به خدا، توکل به خدا، ایمان و غیره را در دل فرزندان به‌وجود آورد و در سایه ایمان به خدا از رفتارهای پرخطری که سال‌هاست دامن‌گیر ابعاد کاری کارکنان سازمان پلیس گشته، در امان باشند. در نتیجه، براساس نتایج به‌دست‌آمده پیشنهاد می‌گردد، ارائه آموزش‌های خانواده برای والدین، جهت شناسایی رفتارهای پرخطر فرزندان و راهنمایی آن‌ها و همچنین گنجاندن مطالب آموزشی در کتاب‌های درسی جهت پیشگیری از بروز و شیوع این رفتارها، مورد توجه مسئولین امر قرار گیرد. به‌علاوه، با توجه به نقش مراکز مشاوره ناجا در افزایش امنیت اجتماعی و در نتیجه، سرمایه اجتماعی پلیس، پیشنهاد می‌شود، هم‌زمان با افزایش کیفیت و کمیت مراکز مشاوره با استفاده از متخصصین امر، روش‌های مدیریت خشم و هیجانات به نوجوانان و جوانان آموزش داده شود تا از طریق آن بتوان تا حد امکان، میزان بروز رفتارهای پرخطر را مدیریت کرد. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود، در خانواده‌ها به جهت‌گیری مذهبی بیشتر توجه شود تا از رفتارهای پرخطر دانش‌آموزان کاسته شود. در نهایت، توصیه می‌گردد، در تحقیقات بعدی، جامعه آماری مورد مطالعه به کل نوجوانان جامعه گسترش یابد و مناطق

- psychological adjustment among adolescents. *Personality and Individual Differences*, 42(6), 1069-1079.
18. Carr-Gregg, M. R., Enderby, K. C., & Grover, S. R. (2003). Risk-taking behaviour of young women in Australia: screening for health-risk behaviours. *Medical journal of Australia*, 178(12), 601-606.
 19. Juan-Pablo, G., & Stefan, M. (2004, November). Sexual risk behavior among adolescence: the role of socioeconomic and demographic household characteristics. In *Global Forum for Health Research*.
 20. Miller, L., Davies, M., & Greenwald, S. (2000). Religiosity and substance use and abuse among adolescents in the National Comorbidity Survey. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 39(9), 1190-1197.
 21. Olweus, D. (2011). Bullying at school and later criminality: Findings from three Swedish community samples of males. *Criminal behaviour and mental health*, 21(2), 151-156.
 22. Siegel, L. J., & Senna, J. J. (1981). *Juvenile delinquency: Theory, practice, and law*. St. Paul: West Publishing Company.
 23. Siu, A. F. (2009). Trait emotional intelligence and its relationships with problem behavior in Hong Kong adolescents. *Personality and individual differences*, 47(6), 553-557.
 24. Whittaker, A. E., & Robertsck, C. (2001). Multidimensional family functioning: Predicting personal growth initiative. *Journal of Counseling Psychology*, 48(4), 420.
 ۹. عطادخت، ایرج؛ رنجبر، محمدجواد؛ غلامی، فائزه و نظری، طاهره. (۱۳۹۲). گرایش دانشجویان به رفتارهای پرخطر و ارتباط آن با متغیرهای فردی-اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی. *مجله سلامت و مراقبت*، ۱۵(۴)، ۵۰-۵۹.
 ۱۰. فرهنگ ثابت، مجید. (۱۳۹۴). رابطه حمایت اجتماعی ادراک شده و راهبردهای مقابله‌ای با عود اعتیاد. *فصلنامه علمی دانش انتظامی همدان*، ۲(۴)، ۱۰۹-۱۳۰.
 ۱۱. مظفری، فاطمه و حجازی، مهین. (۱۳۹۸). مقایسه تندرستی معنوی، بهزیستی روان‌شناختی و رفتارهای پرخطر در بین جوانان زندانی جرائم مواد مخدر، مالی و سرقت شهر زنجان. *نشریه مدیریت ارتقای سلامت*، ۳(۳)، ۲۵-۳۲.
 ۱۲. مهرابی، حسینعلی؛ محمودی، فهیمه و مولوی، حسین. (۱۳۹۵). پیش‌بینی گرایش به رفتارهای پرخطر بر اساس باورهای دینی، هیجان‌خواهی، آلودگی محیط و رسانه‌ها در دانشجویان دختر. *مجله دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، ۱۷(۲)، ۴-۱۴.
 ۱۳. نیازی، محسن؛ عباس‌زاده، محمد و سعادت، موسی. (۱۳۹۶). ساخت و روایی‌یابی مقیاس رفتارهای پرخطریا کاربرد نرم‌افزار Smart-PLS (مورد مطالعه: جوانان ۱۵-۳۴ سال شهر تبریز). *فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد*، ۱(۴۳)، ۳۱-۵۰.
 ۱۴. یحیی‌زاده، حسین. (۱۳۸۸). تاثیر عوامل خانوادگی بر گرایش افراد به سوء مصرف مواد مخدر. *فصلنامه پژوهش اجتماعی*، ۴(۲). ۱۲۳-۱۳۳.
 15. Boyer, T. W. (2006). The development of risk-taking: A multi-perspective review. *Developmental review*, 26(3), 291-345.
 16. Chen, J. K., & Avi Astor, R. (2010). School violence in Taiwan: Examining how Western risk factors predict school violence in an Asian culture. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(8), 1388-1410.
 17. Extremera, N., Durán, A., & Rey, L. (2007). Perceived emotional intelligence and dispositional optimism-pessimism: Analyzing their role in predicting